

Els tractaments alternatius a la medicina convencional estan cada dia més estesos, especialment l'homeopatia –que tracta les malalties amb dosis infinitesimals de substàncies que, en grans quantitats, són perjudicials per a la salut–. Dins de la comunitat científica, però, l'homeopatia és motiu de greus enfrontaments. La revista 'The Lancet' la critica durament i l'Organització Mundial de la Salut anuncia un informe favorable.

Els efectes de l'homeopatia no superen els del placebo. Aquesta era la notícia que va sacsejar l'àmbit científic el passat 27 d'agost. La prestigiosa revista *The Lancet*, tot un referent per a la recerca mèdica, publicava aquest polèmic article que equiparava els èxits de l'homeopatia amb els d'un fals medicament, un producte totalment inactiu com el placebo. Un fet curiós és que el dia anterior, en alguns mitjans, com ara *Mundosalud.es*, es parlava d'un document a favor de l'homeopatia que l'Organització Mundial de la Salut (OMS) estava a punt de publicar. Malgrat que fonts de la mateixa organització asseguraven que el document es va crear per controlar i regular les medicines alternatives, algunes infiltracions diuen que aquest informe equipara l'homeopatia a la medicina convencional per al tractament de malalties humanes i animals. Aquest posicionament de l'OMS sobre les teràpies no convencionals ha provocat una acusada polarització dins l'àmbit científic.

Recerca o política. Per a alguns professionals l'escena encara suggereix terceres lectures. Resulta que en països com Suïssa o França es vol treure l'homeopatia de la Seguretat Social. A França, per exemple, d'un 60% tan sols es cobrirà el 30% dels medicaments homeopàtics. Casualment, l'estudi de *The Lancet* l'han realitzat investigadors suïssos, "no deu ser que hi ha interès a desprestigiar les medicines alternatives perquè sigui més fàcil treure'n la subvenció?" apunta la doctora Assumpta Mestre, presidenta en funcions de la secció d'Homeopatia del Col·legi Oficial de Metges de Barcelona (COMB).

Si bé inicialment van seleccionar 110 estudis d'homeopatia i 110 de medici-

La dubtosa eficàcia de l'homeopatia

na convencional, de tots només 8 i 6, respectivament, van considerar-se vàlids per ser comparats. "Van dir que

eren els treballs amb més quantitat de casos, però amb aquest criteri van eliminar els de més qualitat", al·lega As-



sumpta Mestre. Segons la doctora, amb aquesta mostra –àmplia però mal feta–, van decidir que l'homeopatia era placebo.

El doctor Joan Albert Arnaiz, de la Unitat de Farmacologia Clínica de l'hospital Clínic de Barcelona, en canvi, creu que l'estudi de *The Lancet* és metodològicament impecable. A més, destaca que una publicació en *The Lancet* és una garantia de fiabilitat, donat que “abans de publicar l'estudi se'l miren tres experts que el critiquen, demanen canvis i diuen si és publicable o no”.

Efectivitat o ondulació? Moltes malalties, especialment les cròniques, tenen un comportament ondulant que combina períodes de símptomes aguts seguits de fases lleus. L'asma, les al·lèrgies, els dolors, el colesterol... qualsevol paràmetre biològic té aquest comportament oscil·lant en el temps.



“Sense els assajos clínics, no podríem saber si la regressió simptomàtica és deguda a l'activitat farmacològica, o al caràcter oscil·lant de la malaltia mateixa”, explica el doctor Arnaiz.

Segons els especialistes, amb el temps tot tendeix a millorar, sigui amb el tractament que sigui. És el que s'anomena regressió a la mitjana. No podem dir “ha millorat perquè li hem donat això”, és necessari fer aquests estudis i comparar el grup de pacients que pren el fàrmac nou amb un de ja existent, o bé amb un producte inactiu.

“Imaginem que inicialment els símptomes estan a 10 i al final els uns estan a 6 i els altres a 8”, diu el doctor Arnaiz. “No comparem la disminució, sinó els resultats quan s'acaba el tractament. Si al final de l'estudi s'observa que el grup placebo no ha millorat tant com els que han pres el fàrmac, aleshores vol dir que la substància en estudi té un efecte farmacològic intrínsec”, diu l'expert.

L'absència d'assajos. “Ens trobem amb molts problemes per investigar perquè no hi ha qui ens vulgui subvencionar estudis homeopàtics ben fets”, es lamenta la doctora Mestre. Dóna l'exemple d'una tesi que demostrava que les amigdalitis tractades amb homeopatia tenen una resposta tant o més ràpida que amb un fàrmac ja existent. “Quan s'ha intentat fer un treball del tractament de les amigdalitis

comparant l'homeopatia amb un placebo ens han dit que per què cal un altre mecanisme si ja existeix tractament”.

Els partidaris de l'homeopatia consideren que la falta d'evidència a favor no equival a l'evidència del contrari. Afirmar que els medicaments homeopàtics no curen, tenint en compte que fa més de 200 anys que s'utilitzen, potser ha estat massa agosarat per part de *The Lancet*. Segons aquest col·lectiu de metges, hi ha estudis que demostren que les dilucions, l'essència de l'homeopatia, generen una resposta en l'organisme: “S'ha demostrat que l'aspirina, en dosis infinitesimals, pot provocar l'agregació plaquetària. Això corrobora que, tot i ser usada com a anticoagulant, produeix l'efecte contrari en quantitats extremadament diluïdes”, exposa l'experta entrevistada.

Medicina diluïda. Tanmateix queda pendent descobrir el mecanisme d'acció dels medicaments homeopàtics. “No sabem com actua dins l'organisme, però estem segurs que hi reacciona. L'aspirina s'ha administrat molts anys sense conèixer-ne el mecanisme d'acció”, diu la doctora Mestre, especialista en homeopatia. A més, denuncia l'actitud d'alguns metges que posen en dubte la innocuïtat d'aquests tractaments: “si creuen que és un placebo, com pot ser que faci mal?”.

“El paper d'aquestes baixes dilucions dins el cos s'hauria d'estudiar mitjançant la física quàntica”, suggereix la doctora Mestre, ja que “quan una substància s'ha diluït tantes vegades, de química ja no en queda”. Si només queda aigua, tots els medicaments homeopàtics són el mateix?

Amb la tècnica de termoluminiscència es pot diferenciar entre aigua pura o barrejada amb alguna substància. A concentracions infinitesimals, quan teòricament només queda aigua, s'obtenen resultats de termoluminiscència diferents depenent de què hi hagi diluït al principi. Els experts consideren que aquests canvis subtils són responsables de l'activitat intrínseca dels medicaments homeopàtics.

D'altra banda, la farmacologia tradicional considera que l'efecte curatiu d'un medicament depèn de la dosi. “Ningú des del punt de vista científic

Sota control

Els experts asseguren que de cada 10.000 molècules que entren en fase experimental per elaborar un medicament només una arriba a comercialitzar-se. Aquests estudis són costosos i tenen una durada aproximada de 10 anys, des de la síntesi a la venda d'un fàrmac.

Si bé aquest protocol és conegut en la medicina convencional, és bastant inaccessible en l'homeopatia. Alguns laboratoris exposen a la seva web com es fabriquen els medicaments homeopàtics, però no queda clar quant de temps es mantenen sota vigilància abans de sortir al mercat.

Estudiar homeopatia

Algunes universitats ofereixen formació en medicines alternatives. Per no anar massa lluny, al nostre país la Fundació Bosch i Gimpera imparteix un curs de postgrau. En altres ciutats de l'estat, com ara Sevilla, Múrcia i Valladolid també es troben ofertes de cursos i a la Universitat del País Basc fins i tot es pot cursar un màster en homeopatia.



RAIA GIL

Sobre l'homeopatia, The Lancet deia: "A partir d'ara els metges hauran de ser honorats amb els seus pacients sobre la manca de benefici de l'homeopatia." Assegura que els estudis favorables sobre homeopatia són esbiaixats.

pot acceptar que com més dilueixes una substància més efecte té", subratlla el doctor Arnaiz, i afegeix: "Si tens mal de cap i, en lloc d'una aspirina de 500 mil·ligrams, et prens un tros d'aspirina no et passarà el mal de cap. Si ho fa, probablement serà degut a l'efecte placebo."

Don o doctor? Més enllà de l'opinió sobre les medicines alternatives un fet realment preocupant és qui les practica. Un 70% de la gent que se sotmet a un tractament homeopàtic no coneix la titulació de la persona que li l'ha prescrit. Persones sense estudis en medicina no tenen coneixements suficients per fer un diagnòstic o pronòstic correctes, la qual cosa accentua el risc d'aplicar teràpies poc indicades. "Si el cos no respon a l'homeopatia i he de receptar un altre medicament, ho faig", diu la doctora Mestre.

Es ven que l'homeopatia no perjudica. Però si cura, i per tant no és un placebo, no hauríem d'acceptar que també pot anar malament? Amb la salut no

s'hi juga! No és seriós que sense el títol de medicina puguis muntar la paradeta i receptar medicaments homeopàtics, funcionin o no. La doctora Mestre assegura que prop d'on treballa hi ha més de 18.000 persones que recreen sense ser metges. "Uns agafen el número d'un col·legiat del COMB o posen el número de col·legiat de l'associació a la qual pertanyen, d'altres posen 'don' o 'doña' en lloc de 'doctor' o 'doctora' i porten bata blanca... la gent no se n'adona", adverteix l'experta.

Vivim constantment preocupats per la salut, i a vegades sembla que en comptes del remei busquem un heroi que ens curi. Ben segur que hi ha alternatives a la medicina tradicional, però cal estar atent a tots aquells que, sense ser metges, aprofiten la malaltia per fer negoci. Sense menystenir l'opció terapèutica que cadascú consideri oportuna, cal exigir sempre una formació d'excel·lència als especialistes en salut.

Laila Fernández Barat



La New Horizons començarà al gener un viatge fins a Plutó, un planeta fred (-200 °C) i petit, més petit encara que la nostra Lluna.

La NASA llançarà al gener la primera nau que viatjarà fins al planeta més allunyat del Sistema Solar. La sonda New Horizons arribarà també al Cinturó de Kuiper, on es formen els cometes.